

mindste Tillæg, have de bragt store Offre. I den Kommune, hvori jeg for Diebliffet bor, er der 3 offentlige Skoler, men 5 private. Disse 5 private lønnes og holdes fuldstændig af Distriktets Beboere, som altsaa paa denne Maade vise, at, naar de kunne faae Noget og det noget Mere, end de ellers faae for de forøgede Udgifter, ville de nok bringe Offre. Man har 2 Friskoler, som maaske have reist sig af en noget forskjellig Opfattelse i religiøs Henseende, men der er 2, som ikke have reist sig af den Grund, men hvor Haandgjerningsfagene ere Hovedsagen. Man har desuagtet i dette Estraar dannet en Puge- og Haandgjerningskole ved den ene af Hovedskolerne. Man ser altsaa, at disse Beboere have Villighed til at offre Noget for deres Skolevesen, og at de nok ville bringe Offre derfor, men at de ville have Noget derfor igjen. Naar de derimod have en Lærer, som er engageret i denne Stilling, som faar sin Betaling, og som de beholde ligesuldt, og hvis Virksomhed ikke bliver en Smule anderledes, enten de give ham Tilskud eller ikke, saa synes det, som om de ikke ere tilbøjelige til at honorere Arbeidet paa en passende Maade, men dette er ikke rigtigt. Naar Embedet er saaledes lønnet, at der er ligefrem Nød tilstede, bør det paamindest om, at de have Forpligtelse til at bringe større Offre, selv om de ikke kunne regne ud, hvor mange Timers Undervisning de faae mere. Jeg hørte vel forleden en æret Taler her i Salen minde om, at dette hele Spørgsmaal ikke kunde behandles her, da de omhandlede Folk vare kommunale Embeds- og Bestillingsmænd. Dette tror jeg dog ikke ganske holder Stik; thi man kan dog sige ganske i Almindelighed, at naar der er en Række af Bestillingsmænd, der have offentlige Bestillinger og ere lønede saa ringe, at det er uforsvarligt, saa har Regjeringen en Pligt til ad denne Vej at drage Omfjerg for, at saadanne Misforhold hæves, ganske i Almindelighed sagt. Der blev vel bemærket Noget om, at disse smaa Embeder kunde findes lige saa vel i velstaaende Kommuner, der have godt Raad til selv at betale, som i fattige Kommuner. Dette kan ganske vist være Tilfældet, og er ogsaa Tilfældet for enkelte Embeders Bekommende, men for Flertallet er det ikke Tilfældet. Det forholder sig nemlig saa, at de daarlige Embeder findes i den vestlige Del og i Midten af Sjælland og de bedste her paa Øerne; i den hele Almindelighed er det netop saa. Jeg omtalte forleden Embedernes Gjennemsnitsindtægter, og det var netop i den vestlige Del af Sjælland, at de laveste Gjennemsnitslønninger fandtes, saa at den Bemærkning, at vi her muligvis kunde komme til at give Tilskud fra Statskassen til de bedre stilledes Kommuner, kun vil træffe enkeltvis, medens det hovedsagelig er den vestlige Del af Sjælland, der er daarligst stillet i saa Henseende. Jeg skal ikke nærmere udtale, hvorledes jeg tror, at denne Sag kunde fremmes, jeg skal endnu kun

gjøre en enkelt lille Bemærkning. Det er jo nemlig indlysende, at der bestaar et vist Misforhold mellem de Kræfter, som søge en vis Bestilling, og den Løn, Bestillingen koster af sig. Det, at en Arbejder er sin Løn værd, er ikke blot et Udtryk for en moralsk Lønse, men det er i Virkeligheden et Udtryk for en Lov, som, naar den faar Tid til at ordne sig, vil gjøre sig gjældende. Man kan være ganske sikker paa, at, naar en vis Bestilling i længere Tid har været slet aflagt eller været underkastet særlige Vanskeligheder, som have paaført dem, der sidde i disse Stillinger, særlige Ubehageligheder, saa ville de dygtige Kræfter lidt efter lidt forlade saadanne Stillinger. Det viser sig netop nu, at der i Aar og i forrige Aar har været en kjendelig Mangel paa Tilgang til Skolelærerseminariene, saavel de private som de offentlige, og en kjendelig Mangel paa seminaristisk dannede Lærerkrafter. Det kan aldeles ikke slaa feil, at dersom man venter for længe med at stille Skolelærerne paa en taalelig god Jod, da ville disse Kræfter mere og mere trække sig tilbage og gaa over i andre Stillinger, som lønne sig bedre. Jeg tror dog derfor ikke, at Skolerne ville komme til at mangle Lærere; man har allerede i Aar begyndt at give fast Ansættelse til Ikke-Seminarister. Er man først inde paa denne Vej, og man vedbliver at gaa frem paa den, vil der nok findes Lærere, om man end lønner dem nok saa daarligt; men Lærerdygtigheden, taget i sin hele Almindelighed, vil aftage ganske i samme Forhold som Stillingen i den offentlige Mening bliver bekendt for at være mindre god. Jeg tror derfor paa ingen Maade, at det er klogt, at man vedbliver at slyde Sagen ud, ligesom jeg ganske specielt i den Ranteforbindelse, hvori jeg nu taler, maa gjentage min Anbefaling om at komme de daarligst lønede Lærere til Hjælp. Men dertil vil jeg i dette Diebliff knytte Omsigt om, at man fra Regjeringens Side vil komme frem med Forslag til Skolevesenets almindelige Omordning; da skal jeg med stor Fornøjelse være med til at bygge paa den Rante, der ligger i det foreliggende Lovforslag, naar Grundten efter min Opfattelse er bleven saa sikker, at vi kunne bygge paa den.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet (Fischer): Maaske jeg vil kunne bidrage til at forforte Diskussionen noget ved strax at tage Ordet, efter at den ærede første Taler har yttret sig, idet han har berørt flere almindelige Synspunkter, der maa komme under Forhandling ved denne Sag, og som jeg derved vil faae Leilighed til at udtale mig om. Jeg skal da for det Første med Fornøjelse tiltræde de sidste Udtalelser, hvormed det ærede Medlem fremkom, og som angik Lærernes Lønning. Det er med fuld Føie, det ærede Medlem har gjort opmærksom paa, at man, naar man ud over en vis Grændse